

Vergaderjaar 1985–1986

19214 (R 1298)

Overeenkomst met de Duitse Democratische Republiek inzake de zorg voor de Nederlandse oorlogsgraven in de Duitse Democratische Republiek; Berlijn (Oost), 4 juli 1985

Nr. 1

Ter griffies van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen 18 september 1985. De wens dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen, kan door of namens een van beide Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer of de Gevolmachtigde Minister van de Nederlandse Antillen te kennen worden gegeven op uiterlijk 18 oktober 1985.

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitters van de Eerste Kamer en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 6 september 1985

Ter voldoening aan het ter zake bepaalde in de Grondwet en het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden¹, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer u hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen de op 4 juli 1985 te Berlijn (Oost) tot stand gekomen Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Duitse Democratische Republiek inzake de zorg voor de oorlogsgraven van staatsburgers van het Koninkrijk der Nederlanden in de Duitse Democratische Republiek (Trb. 1985, 113)².

Een toelichtende nota bij deze Overeenkomst gelieve u hiernevens aan te treffen.

De goedkeuring wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

Aan de Gouverneur van de Nederlandse Antillen is verzocht hogerge-noemde stukken op 18 september 1985 over te leggen aan de Staten van de Nederlandse Antillen.

De Gevolmachtigde Minister van de Nederlandse Antillen is van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. van den Broek

¹ Art. 91, (1), add. art. XXI, GW; Art. 61, (3), GW. 1972 en Art. 24 Statuut.

² Ter inzage gelegd op de bibliotheek.

TOELICHTENDE NOTA

Inleiding

Sedert een aantal jaren worden door de Oorlogsgravenstichting, die onder andere als doelstelling heeft de aanleg, inrichting, instandhouding en verzorging van het Nederlandse oorlogsgraf, waar ter wereld zich dit ook moge bevinden, pogingen ondernomen om voor de Nederlandse oorlogsgraven in de Duitse Democratische Republiek (D.D.R.) bepaalde voorzieningen te treffen.

Uit voorlopige cijfers kan worden afgeleid dat in de D.D.R. nog ongeveer 320 Nederlandse onderdanen zijn begraven die tijdens de tweede wereldoorlog om het leven zijn gekomen en behoorden tot de volgende groepen personen: 1) krijgsgevangenen; 2) politieke gevangenen; 3) verzetsstrijders; 4) vervolgd op grond van ras, geloof of levensbeschouwing en 5) arbeiders die in het kader van de zogenaamde «arbeidsinzet» gedwongen in Duitsland te werk waren gesteld.

De stoffelijke resten liggen voornamelijk begraven in kleinere verzamelgraven (ca. 251), terwijl voorts sprake is van 69 enkelvoudige graven. De graven liggen verspreid over het gehele grondgebied van de D.D.R.

In april 1980 lieten de D.D.R.-autoriteiten weten de Oorlogsgravenstichting slechts verdere medewerking te willen verlenen nadat met het Koninkrijk der Nederlanden een overeenkomst inzake de zorg voor de Nederlandse oorlogsgraven zou zijn gesloten.

Gezien de aan Nederlandse kant bestaande wens tot voortzetting van de onderhavige activiteiten van de Oorlogsgravenstichting, zijn onderhandelingen gevoerd met de desbetreffende autoriteiten van de D.D.R., die hebben geleid tot overeenstemming over de onderhavige overeenkomst, op basis waarvan de Oorlogsgravenstichting haar desbetreffende zorg zal kunnen blijven ontplooien.

Artikelsgewijze toelichting

Na het aangeven van de wijze waarop gezamenlijk moet worden gekomen tot een lijst van alle in aanmerking komende graven, legt *artikel 1* in het derde lid de onderhoudsplicht van de D.D.R. voor die graven vast, hetgeen tevens inhoudt dat de kosten van dat onderhoud ten laste van de D.D.R. blijven komen. De D.D.R. verzorgde op grond van de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 (de z.g. Rode-Kruis-verdragen (Trb. 1951, 41, 74 en 75)) reeds veel van die graven en droeg daarvan ook de kosten.

In *artikel 2* is geregeld wat dient te gebeuren wanneer van Nederlandse zijde meer wordt gewenst dan het door de D.D.R. te verrichten gewone onderhoud. De D.D.R. aanvaardt, dat de Oorlogsgravenstichting hierbij optreedt als vertegenwoordiger van de Nederlandse regering (vergelijk *artikel 4*). De kosten van hetgeen ingevolge dit artikel wordt ondernomen, neemt Nederland uiteraard op zich.

Deze en eventuele andere uit de uitvoering van de Overeenkomst voor Nederland voortvloeiende kosten zullen ingevolge het vierde lid worden gedragen door de Nederlandse regering. In de praktijk zal echter de Oorlogsgravenstichting de kosten op zich nemen. Ook van D.D.R.-zijde is de uitvoering van de uit dit artikel en de overige bepalingen van de Overeenkomst voortvloeiende werkzaamheden gedelegeerd aan de in *artikel 4* genoemde instelling.

Artikel 3 geeft waarborgen voor het ene land, indien het andere land bepaalde ingrijpende werkzaamheden met betrekking tot de graven wenst uit te voeren.

Het principe van *artikel 2*, dat door Nederland gewenste verbeteringen en veranderingen ook door Nederland dienen te worden betaald, wordt in het zevende lid bevestigd.

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in *artikel 25a*, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State.

Reisfaciliteiten voor nabestaanden

In de onderhandelingen met de D.D.R. is getracht een bepaling in de Overeenkomst op te nemen waarbij aan nabestaanden van in de D.D.R. begraven oorlogsslachtoffers bepaalde reisfaciliteiten worden toegekend, naar analogie van de Oorlogsgravenovereenkomst met de Bondsrepubliek Duitsland van 1960 (Trb. 1960, 72).

De D.D.R.-autoriteiten hebben zich evenwel op het standpunt gesteld hierop niet te kunnen ingaan gezien de precedentwerking van een dergelijke bepaling tegenover andere landen, waarvan onderdanen in de D.D.R. liggen begraven. Wel is de toezegging verkregen dat de D.D.R.-autoriteiten de weg zullen openen voor nader overleg over deze kwestie tussen het officiële Reisbureau van de D.D.R. en de Oorlogsgravenstichting.

Koninkrijkspositie

De Overeenkomst zal voor het gehele Koninkrijk gelden.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. van den Broek